

Goigs dedicats a Santa Maria del bon viatge

Arenys de Mar

Ubicació

Comarca: Maresme
Lloc/Adreça: Carrer de Santa Maria, núm. 7
Emplaçament Convent dels Pares Caputxins d'Arenys de Mar

Coordenades:

Latitud: 41.58379941552
Longitud: 2.5490319728851
UTM Est (X): 462409
UTM Nord (Y): 4603666

Classificació

Número de fitxa 08006 - 300
Àmbit: Patrimoni immaterial
Tipologia Música i dansa
Estil / època: Contemporani
Segle XIX-XX
Autoria de l'element: Lletre de Rvnd. P. Hilari d'Arenys de Mar. Música de Rvnd. Joan Bta. Casanova. Exornament de Lluís Saumell. Impremta Corominas (Solsona). Autor del dibuix de la versió de 2018: Francesc d'Assís Beneseit.
Estat de conservació Bo
Notes de conservació: Vigent
Protecció Inexistent
Tipus de protecció: Inexistent
Accés Obert
Ús actual: Religios/Cultural
Titularitat Pública
Autoria de la fitxa Jordi Montlló Bolart
Data de registre de la fitxa: dc., 01/03/2023 - 18:05

Descripció

Goig a llaor de Nostra Bona Dona Santa Maria del Bon Viatge que es canten al convent de Pares Caputxins d'Arenys de Mar, en la seva festa, el dia 2 de juliol.

Se la representa surant al mig del mar, envoltada de velers amb l'Infantó nuet a la seva falda. La imatge està emmarcada per una orla de peixos i flanquejada per dos vaixells de vela sostinguts per les antenes d'un llamàntol. L'orla d'emmarcament del goig presenta una certa originalitat. Consisteix, a la part superior i inferior, una sanefa de flors amb un vaixell de vela central. Als costats, la meitat superior de la línia vertical correspon al cel, amb estels, núvols, la lluna, un globus Montgolfier i un avió. Mentre a la inferior s'hi pot veure dibuixos de fauna marina.

El text es disposa en tres columnes sense decoració interior que diu així:

Primera columna:

Nuvolet suau d'un celatge, / estel que neix per lluir: / Oh Mare del Bon Viatge, / ompliu de pau el camí. //

Feu el camí de muntanya / amb un sospir en el cor / bo i sentint dins l'entranya / el fill de Déu Creador / que pren el nostre llinatge / reclòs a dins vostre si: / Oh Mare del Bon Viatge, / ompliu de pau el camí. //

Que dolça és la lloança / de la cosina Isabel: / li salta el cor d'esperança / d'assaborir rou de mel / per tot aquell prometatge / que Zacaries oí: / Oh Mare del Bon Viatge, / ompliu de pau el camí. //

Quan són les veles donades / i al vent les infla i fa por / aquest saltar les onades, / apaivagueu la maror /

Segona columna:

i reu reposar tot l'onatge, / tota la mar de setí: / Oh Mare del Bon Viatge, / ompliu de pau el camí. //

Tots els camins van i venen / i com alguns se n'hi van / amb l'esperança que tenen / del seu retorn, qui sap quan, / feu-los trobar avantatge / en llur anar i venir: / Oh Mare del Bon Viatge, / ompliu de pau el camí. //

Haver de fer lluny l'estada / com entristeix, ho sabeu; / una caseta pintada / enlloc es troba ni es veu / com la d'aquest veïnatge / si, poble meu, el mes fi: / Oh Mare del Bon Viatge, / ompliu de pau el camí. //

Guariu-nos Vós l'enyorança / que és la dolor d'estimar, / és una pena que cança / i no s'eixuga el plorar /

Tercera columna:

I tot el cor perd coratge, / el cos es sent defallir: / Oh Mare del Bon Viatge, / ompliu de pau el camí. //

Es un camí nostra vida / que tot s'acaba en el cel; / aquesta terra florida / feu que'ns desvetlli l'anhel / de veure lluny l'esclavatge / de cap pecat, al morir: Oh Mare del Bon Viatge, / ompliu de pau el camí. //

Posada dins la capella / cara a la mar i al món, / de cara al núvol i estrella, / al carreret i al pont, / oh Verge, us fem l'homenatge / que fa l'alosa al matí: / Oh Mare del Bon Viatge, / ompliu de pau el camí. //

Davant la vostra Imatge / hi preguem tots, som aquí: Oh Mare del Bon Viatge, / ompliu de pau el camí. //

V. Benedicta tu in mulieribus. // R. Et benedictus fructus ventris tuí. //

Famulis tuis, quaesumus, domini coelestis, gratiae munus impertire: ut quibus beatae Virginis partus exsultat salutis exordium; visitationis eius votiva solemnitas pacis tribuat incrementum. Per dominum Nostrum...

A la part inferior de la Caixa, hi ha la partitura amb la lletra manuscrita i signada pel Rvnd. Joan Baptista Casanova.

El goig forma parat de la Col·lecció de Fra Silveri de Mataró. O.f.m. Cap.

Observacions:

Els goigs són cançons populars o poesies de caire religiós, adreçades als sants, les santes, la Mare de Déu o Crist. Tradicionalment es canten en les festivitats religioses. Acostumen a tenir dues parts: a la primera s'explica la vida, miracles i martiri del sant; mentre que a la segona se li fan peticions de protecció per a la comunitat.

La tradició dels goigs té els seus orígens en la representació dels misteris medievals. La primera vegada que es troba documentada la paraula goigs és a la Crònica de Ramon Muntaner (1325-1328), on consta que ja se'n cantaven, i el primer text conegut de goigs són els Goigs de Nostra Dona, conservats al manuscrit del Llibre vermell de Montserrat (de final del segle XIV).

Els gremis i confraries, especialment la del Roser, popularitzen els goigs dels seus patrons respectius. Malgrat tot, els goigs tal i com els coneixem i que es canten actualment, cal situar-la a partir de la determinació del Concili de Trento (1545-1563), per potenciar la pietat popular a través d'aquest tipus de manifestacions litúrgiques. El gran moment de creació dels goigs fou el segle XVII, quan totes les esglésies parroquials, així com les capelles i capelletes més petites foren dotades d'aquestes manifestacions. Es desconeix el creador de la lletra i la música dels goigs, però quasi bé tots foren editats per impremta durant les primeres dècades del segle XX, i les músiques foren recompostes i arranades també durant aquest període.

Història

Existeix una versió de 1949, de luxe publicada en el Primer llibre de goigs amb un gravat d'E.C. Ricart. I la versió de l'any 2018 impresa a la Impremta Castells, de Castellar del Vallès, editada pels Amics dels Goigs (carrer del Comte Borrell, 307. 2n de Barcelona). Es va fer un tiratge de 650 exemplars en paper Conqueror amb motiu dels 400 anys de presència caputxina a Arenys de Mar "Aquest any de 20148 s'han complert quatre segles des que els framenors caputxins s'establiren a la Vila el dia 7 de febrer de 1618". El que descrivim és el número 267 (Dipòsit Legal: B-24908 – 2018).

La lletra és la mateixa però la caixa és moderna, amb una orla geomètrica molt fina i al centre del quadre, la imatge de Nostra Dona Santa Maria del Bon Viatge a l'interior d'una mena de capelleta o fornícula dibuixada per Francesc d'Assís Beneseit. Al darrera del goig hi ha la imatge en color del pòrtic del Convent i un escrit de Fra Valentí Serra de Manresa, arxiver dels caputxins, que transcrivim a continuació:

"Els framenors caputxins s'establiren a la Vila d'Arenys de Mar el dia 7 de febrer de 1618. Després d'un sojorn provisional a la capella de la Pietat els frares bastiren, en diverses etapes de construcció i reconstrucció, un convent a l'indret conegut com "la Plana del Paradís" que dedicaren a la Mare de Déu del Camí, o "del Bon Viatge"; una advocació que era molt popular entre els arenyencs que treballaven en els oficis del mar, especialment en la navegació i la pesca.

La festa de la Mare de Déu del “Bon Viatge” s’esqueia el dia 2 de juliol, coincidint amb la festa litúrgica de la Visitació, el mateix dia en què els frares caputxins, amb data 2 de juliol de 1620, “feren camí” i es traslladaren del turó de la Pietat al nou convent de la Plana. Tanmateix, durant alguns anys de la primera meitat del segle XVII, la festa s’havia celebrat el dia 29 d’agost. L’any 1653, però, fou fixada definitivament en el dia 2 de juliol. Actualment, amb la reforma litúrgica del Concili Vaticà II, la celebració de la festa titular de l’església del convent d’Arenys de Mar – que l’any 1879, ran de la restauració fou dedicat a la Visitació, talment el millor coronament del mes de maig, “mes de Maria”, quan l’Església fa memòria litúrgica d’aquell feliç i “bon viatge” que Maria Santíssima efectuà immediatament després de l’Anunciació per tal de visitar a la seva cosina Elisabet i maldar per ajudar-la en els preparatius de la naixença de Joan Baptista, el Precursor del Messies.

La il·lustració de la present edició dels goigs de “L’any caputxí” és un dibuix efectuat a la ploma per Francesc d’Assís Beneseit, membre del terç orde franciscà, un autor de traç ferm que ja havia il·lustrat alguna edició de goigs preparada pel caputxí Andreu de Palma de Mallorca i que, inicialment, havia previst a guisa d’il·lustració per a la lletra d’uns goigs que l’any 1941 escriví el P. Andreu, en llengua castellana, però que no s’arribaren a estampar. En tot cas, ara la recuperem gojosament per tal d’embellir la present edició commemorativa dels 400 anys de l’arribada dels franciscans caputxins a la Vila d’arenys de Mar car expressa, molt bé, la popular i antiga devoció marina compartida pels arenyencs i els caputxins a la Mare de Déu del Bon Viatge.

Cal assenyalar que en el ja llunyà 1946 la lletra d’aquests goigs ara novament reeditats – que escriví el caputxí Hilari d’Arenys de Mar i que musicà Mn. Joan Baptista Casanova -, foren editats a cura fra Silveri de Mataró amb una bella ornamentació de Lluís Saumell estampada en els obradors de la impremta Corominas de Solsona. Posteriorment, en el 1949 el P. Hilari en féu una nova edició de luxe que publicà dins el Primer llibre de goigs, amb un preciós gravat d’E.C. Ricart.”.

Bibliografia

Enllaços d'interès:

[Les musiques dels Goigs d'Obaga](#)

[Amics dels goigs](#)

[Bibliogoigs](#)

[Goigs i devocions populars](#)

Imp. Corominas.—Solsons

Ingeniería Civil, S. L.
Paseo de la Vía, 2
46100 Burjassot (Valencia)
España
ingenieria@ingenieria.es